№ 71. Otrdeen, 28. junijâ. 1911.

Makfâ,
Jelgawâ sanemot:
par gadu . . . 2 rub. 20 kap.
par 1/2 gadu . 1 „ 20 „
par 1/4 gadu . — „ 60 „

Par adreses pahrmainu jamaksâ 10 kap.

Telefons № 644.

Latweeschu Awises.

Makfâ,
par pastu peesuhtot:
par gadu . . . 3 rub. — kap.
par 1/2 gadu . 1 „ 60 „
par 1/4 gadu . — „ 90 „
par 1 mehn. — „ 50 „

Ar ahrsemem:
par gadu . . . 5 rub. — kap.
par 1/2 gadu . 2 „ 80 „
par 1/4 gadu . 1 „ 50 „
par 1 mehn. . — „ 60 „

Numurs makfâ 3 kap.

Pasta kaste № 17.

Isnahk 3 reises nedelâ: otrdeenâ, zeturtdeenâ un sestdeenâ, isnemot swehtku deenas.

Redakzija un ekspedizija: Jelgawâ, Strihweru eelâ № 35.

90. gada-gahjums.

Sludinajumi makfâ: par sihku rakstu rindiņu 8 kap., preekschpuse 20 kap.

Schwizents.

Nebijuscha augsta labuma ir J. W. Gussewa tabakas fabrikas

Schwizents Rigâ!!!

Pahrleezinatees — labaka par J. W. Gussewa Schwizentu naw!!!

Tomehr
tagad wisur wairak smehkê
„Famos' un „Perfekt'
garem mundstikeem,
10 gab. 6 kap.,
kas peerahda scheem papirosem peemihtoscho augsto labumu.
Tabakas fabrika
Sabeedriba „Ottoman",
Sw. Peterburgâ.
Wairumâ pahrdod ari Sch. Engelsohns, Jelgawâ, Pils eelâ.

J. D. Riedel A.-G.
PEREAT
Droschakais lihdseklis wisadas sugas kustonu (insektu) isnihzinaschanai.
Atsihts un isplatits wisâ pasaulê.
London Berlin New-York

Rigas Latweeschu Beedribas Sinibu Komisijas wasaras sapulzes.

(Turpinajums.)

Mahzitajs Dsenis norahda uz leelo postu, kas Latgalei nodarits zaur to, ka no weenas puses teem leegts grahmatas drukat, turot winus pa pokeem, no otras (no pokeem) turot par isglihtoteem latweescheem un tâ atkal spaidot un wajajot. Tâ tad winu weenigâ zeriba wehrsta uz Baltiju, ja roku nepasneegschot warbuht pazelschotees, a mosch i nê. Ar scho nobeidsa scha preekschnesuma pahrrunu. Un tâ, ka K. Graudinsch nebija eeradees ar preekschlasijumu par behru kasem, tad peelaida, kâ 4. deenas kahrtibas punktu M. Silina preekschlasijumu.

M. Silinsch sneedsa sinas „Par latweeschu musejas wehsturi un attihstibu". Musejas pasahkums zaur dahwinajumeem jau no 1888. gada sahzees. Tad pa kahrtai ar gadskaitleem Silinsch sauz eewehrojamakos notikumus, musejas leetâ un kâ peeauguschi musejas krahjumi, kâ teem naw bijis wajadsigo telpu un kâ tee ir bijuschi japahrzilâ no weenas weetas uz otru. Daudz neewaschamas musejas leetai ari bijis jaistura no daschâm latweeschu aprindam un inteligenzes, kas atrahwuschees no Latweeschu Beedribas un musejâ sawahktâs leetas lamajuschi par kankarem un lupatam. Turpretim sweschtauteeschi mahkot zitadi un daudz augstaki zeenit latweeschu museju. To apmeklejuschi angsti mahziti weesi no Sweedrijas un zitâm semem. Museja esot droschakâ leeziba par latweeschu pagahtnes kulturas wehsturi. Jau sen preekschwahzu eenahkschanas latweescheem pascheem bijuschas sawas kulturas formas. Rakstu sihmes pat latweescheem bijuschas pirms katoku tizibu eewedschi. Latweeschu burteem bijis greeku pamats. Latweeschu kulturas eesihmes pasuhdot tikai aiswehstures tumsâ. Wahzeeschi eenahkdami neesot latweeschus pahrwahrejuschi, latweeschi labprahtigi wahzeescheem peeslehjuschees un karots tikai ar libeescheem un igauneem, latweescheem lihdsa peedalotees. Lai gan latweeschu kultura pastahwejusi par sewi, wahzu kultura wehrgu laikos tomehr darijusi eespaidu uz latweeschu kulturu tanî sinâ, ka iszehlusi plaisu starp arajeem un kungeem. Schi plaisa latweeschu kulturâ nupat sahkot issust. Semes kultura ari jau sche bijusi; ta ari nekahdâ sinâ newarot buht wahzu eenesta, bet pilnigi latwiska, jo Wahzijâ wiss zitadi. Walodâ gan daudz kas pahrwahzots. Museja gaischi rahdot, ka tagadejâ latweeschu kultura ne wahzu kultura, bet tikai atswabinata latweeschu paschu kultura. Wahzu kultura greesigi eespeedusês latweeschu kulturas zihnâ. Tâ musejas swars koti leels latweeschu kulturwehstures sinâ un japreezajas, ka nu wisi leelee krahjumi warês tikt noweetoti peenahzigâ weetâ jaunajâ musejas namâ, kuru zels un kura zelschanai jau wisi lihdsekli sagahdati. — Sinibu Komisijas preekschneeks Kalninsch peemin, ja japreezajotees par tahdu musejas pahrsina sajuhsminaschanos par pareisu ideju un ka ta usskatama par noaloschanos, ja schos laikos kahds skatotees ar nizinaschanu uz museju, kura tahda pati leezineeze par tautas pagahtni, kâ pati wehsture. Debates pee scha preekschnesuma nepeelaida un sapulzi pahrtrauza lihdz pehzpusdeenas sehdei.

(Turpmak wehl).

No 1. julija

lihdz gada beigâm „Latweeschu Awises" makfâ ar peesuhtischanu pa pastu 1 rubli 60 kap., Jelgawâ sanemot 1 rubli 20 kap. — Zeen. pasta abonenteem luhdsam pee pastellejumu atjaunoschanas peesihmet abon. numuru. Ekspedizija.

No ahrsemèm.

Anglijas augschnams,

neskatotees uz waldibas protestu, ar 253 pret 43 balsim peenehma lorda Landsdauna pahrlabojumu wisos swarigos gadijumos un sewischki eerihkojot atsewischkus parlamentus (preeksch Irijas) japeeprasa tautas nobalsoschana. Veto likums zaur scho nobalsoschanu ir atraidits, jo liberalâ ministrija tahda pahrlabojuma pee veto likuma nepeenems.

Melnkalnes armija

kara laikâ ir lihdz 40,000 wihru stipra. No teem 36,000 kahjneeku un 1200 leelgabalneekâ. Armija sadalas 11 kahjneeku un 1 artilerijas brigadês ar 48 kalnu, 36 lauku un 44 aplenkschanas leelgabaleem un 20 loschu metejeem. Flinschu, wisadu sistemu, ir 100,000 un 40,000 bajonetu.

* * *

Parisê, 6. julijâ (23. junijâ). Ministrija, neusstahdot ustizibas jautajuma, lika preekschâ, atlikt apspreeschanu par wehleschanas reformu lihdz rudenam, bet deputatu nams ar 303 pret 251 balsi atraidija ministrijas preekschlikumu.

Paspahrne.

Nakts meers.

Lehni un klusi
Atnahza nakts,
Mehnestinsch bailigi
Stahjâs uz walts.

Aiswehra nakšnina
Pukitem aztinas,
Wirsû uslehja
Asarinas.

Klusi un meerigi
Pukites snausch, —
Nakšnina upmalâ
Palagu ausch.

Engelîts raugâs
Lodsiņa klusi,
Zeeteja sirdij
Tschukst: „Maigi dusi . . ."

Konrads.

Sobi un mute — ka slimibu isplatischanâs weizinataji*).

Katram, wairak jeb masak isglihtotam zilwekam, ir sinams, ka galwenee daschadu lipigu slimibu, ka koleras, mehra, tihfa, difterita, dilona un zitu raditaji ir wisadi mikrobi jeb baziki. Schee slimibu radoschee mikrobi atrodâs bez isnehmuma it wisur: i gaisâ, i uhdenî, i semê; pat wisaugstako kalnu wirsotnes konstateja scho mikroorganismu eespehju dsihwot gaisâ.

Tahdejadi zilweks ir wahrda pilnâ nosihmê apsehsts no neredsama, breesmiga eenaidneeka. Neskatotees uz tam, pilnigi wesels, labos higieniskos apstahkkos atrodoschais zilweks ir gandrihz neeewainojams no daschadâm slimibam.

Un pateesi, wakar-eiropeetis, kursch sanitarâ darbibâ daudz ko sew leetderiga sasneedsis, war ar lepnumu issauktees, ka winam naw ne masako baiku no tahdeem zilweku eenaidneekeem, ka mehris un kolera, ka winsch ar sekmem zihnâs ar tihsu un daudzam zitam slimibam.

Ne tâ mehs — Kreewijas eedsihwotaji.

Muhs apehd wehl wahrda pilnâ nosihmê wisadi mikrobi.

Wehl isgahjuschâ gadâ Peterburgâ, muhsu kulturelakâ zentrâ, neluhgtâ weeschna — kolera — aissauza uz winu pasauli wairak ka 7000 zilweku dsihwibu.

Tak neka brihnischka ari te naw.

Peterburdseeschi, pehz sanitaras komitejas lozekla aprehkineem, ik gadus isleeto kopâ ar Newas uhdeni 1600 spainu sawu paschu iskahrnijumu. Pehz schahdeem sanitareem apstahkleem tad ari teek saprotams, kapehz no ikkatreem 100,000 eedsihwotajeem Londonâ no tihfa mirst 5 zilweki, Berlinê — 5, Peterburgâ — 103.

Tee paschi skaitli apsihmê ari mirstibu no zitâm lipigâm slimibam.

Wispahrejais mirstoscho skaitlis ik uz 1000 eedsihwotajeem Kreewijâ ir diwreiz leelaks ka Schweizê un Norwegijâ. Tapehz mums japeeleek schinî zihnâ ar eeweesuschos launumu wairak spehka, kâ lihdz schim.

Ar to naw teikts, ka lihdz schim jau nebuhtu nekas tizis darits. Darits ir, bet par maz.

Wakar-eiropeeschi neatdusâs uz panahkteem lawreem un zenschâs pahrleezinat, ka wini ar wisadeem kulturas lihdzekleem nowedischot mirstibu no lipigâm slimibam lihdz minimumam.

Tee aisweenam zenschâs ispehtit paschus slimibas zehlonus un dihglus, lai tad pehzak tos waretu isnihzinat, — un tas teem laimigi isdodâs.

Pehdejâ laikâ wisâs wakar-eiropas walstîs, Amerikâ un pat Australijâ sobu ahrsti peegreesch wisleelako wehribu tâm wisdaschadakajom mikroorganismu formam, kuras mahjo mutê un sobos.

Ar sinisteem ismehginajumeem un ispehtijumeem tee peerahdijuschi, ka netihra mute un slimi sobi ir — mahjas weeta wisbreesmigako slimibu bazikeem, zaur ko teek leelâ mehrâ isplatitas tahdas slimibas, ka tihfs, kolera, meningits.

Pateesi: zilweka mute pehz sawas temperaturas, slapjuma, kâ ari pehz barojoscho weelu daudzuma (ehdeenu atleekas) ir wislabwehligakâ weeta preeksch mikroorganismu attihstischanâs.

Slawenam wahzu sobu ahrstam un baktereologam, Berlines profesoram Milleram un Londonas profesoram Kodollam isdewâs koti teizami mahksligi kultiwet gandrihz wisus lihdz schim pasihstamos mutes un sobu mikrobus. Winu skaitlis, pehz scho paschu sinatneeku aprehkina, ir taisni schausmigs: tas sneedsâs lihdz 1,140,000,000 neapkoptâ mutê ar slimigeem sobeem. Starp scheem mikroorganismeem sastopami koti daudz tuberkulosas bazilu, difterita un milzums zitu, ne masak bihstamu preeksch organisma. Schee mikroorganismi un winu darbibas kaitigee produkti, zilwekam ehdot, teek lihdz ar baribu aisnesti kungî, kâ ari elposchanas organos, un tur raba smago slimibu sahkumus.

Zaur slimeem sobeem jeb mutes ahdas eewainojumeem tee pahrzeko asinîs. Ir pat peerahdits, ka no mutes schee mikroorganismi it brihwi war nokluht galwas un muguras smadzenês. Tahdejadi naw ne masako schaubu, ka zilweka mute ir — slimibu awots.

Milzigais statistiskais materials, ko sawahza wahzu profesori Essens un Rose, peerahda, ka weseliga mute ir retu laimigo peederums, ka pat wistihrakâ un kulturelakâ Eiropas stuhritî — Wahzijâ — to zilweku skaitlis, kureem sobi un mute weseli, nekahdi naw leelaks par 1—9% no wiseem eedsihwotajeem.

Tahdi pat skaitli ir no sobu ahrsteem publizeti Anglijâ,

*) Pehz M. Rosowska.

Londonâ, 6. julijâ. No Lisabonas peenahkuschas sinas, ka notikuši sadursme starp kara spehku un daku eedsihwotaju. kara spehks uswarejis. Oportâ sapulzina 10,000 wihru kara spehka.

— 7. julijâ (24. junijâ). No Lisabonas sino, ka eelu kauja notikusi starp monarchisteem = matroscheem un republikas kara spehku, kursch uswarejis. Republikas stahwoklis gruhts.

— 5. julijâ. Atgreeschotees no kroneschanas swehtkeem no Londonas Greekijas brunu kreisers „Georgeos Awekofs usskrehja Plimutas ostâ uz klints un tika eewehrojami apskahdets. Kuga dibens pahrrauts 60 pehdu garumâ. Kreisers ir Greekijas stiprakais brunu kugis.

— 7. julijâ (24. junijâ). Nemeeri Paragwajâ greeschas pret presidentu Jara, kursch preeksch pahra mehneschem gahsa presidentu Gondra un peesawinajâs waldibu.

Madridê, 6. julijâ. Spaneeschu kara spehks eenehma Mulaja upes kreiso krastu un ari Tetuanas apkahrtni.

Konstantinopolê, 6. julijâ (23. junijâ). Kara ministrija nolihga twaikonus, ar ko suhtit uz Jemenu Arabijâ 7 bataljonus infanterijas. — Nospreests dibinat Bagdadê arabu universitati.

Turinâ, 5. julijâ. Nomira bijusi Portugales kehnineene Marija Pia, padsihtâ kehnina Manuela tehwa mahte.

No eekschsemèm.

Nomirusi Winas Keisariskâ Augstiba Leelknase Aleksandra Josifowna

23. jun., pulkst. 7 un 15 min. no rihta. Leelknase dsimusi 8. julijâ (26. junijâ) 1830. gadâ Altenburgâ, kâ wehlakâ Saksschu-Altenburgas herzoga Jasepa un wina laulatâs draudsenes Wirtembergas prinzeses meita. 1848. gadâ 11. septembrî ta salaulata Peterburgâ ar Leelknasu Konstantinu Nikolajewitschu un no 1892. gada dsihwojusi atraitnes kahrtâ. Leelknases Aleksandras Josifownas nahwes gadijumâ Wisaugstakam galmam uslikts 3 mehneschus ilgs sehru laiks.

Stolipina usturas weeta.

Beidsot isskaidrojees, no kam zehluschâs sinas par Stolipina nobraukschanu uz Elsteras awotu weetu Saksijâ: tur eeradschees ahrstetees Stolipina kundse un meita. No tam tad izzehluschâs un tikuschas ispaustas walodas par pascha ministru preekschneeka atbraukschanu schaî awotu weetâ, no kam tad asprahtigi awischu korespondenti tahlak spreeduschi, ka Stolipins slims un tadehl laikam atkahpschotees no amata.

Breesmigs nelaimes notikums Nobela gimenê.

Pasihstamâ galwas pilsehtas leektirgotaja un Kreewijas naftas leelruhpneeka Ludwiga Nobela gimenê notikusi schausmiga nelaime: treschdeenas wakarâ kahdâ wasarnizâ Wiborgas apkaimê sadegušchi diwi Nobela behrni: 9 gadus weza meita Lorna un 7 gadus wezs dehls Manuels. Behrni patlaban bijuschi kâ aisgahjuschi gulet, kad wasarnizâ izzehlees ugunsgrehks. Behrnu guwernante, kura atradusès kahdâ otrâ istabâ, pati tikai ar mokam paguwusi isglahbtees, dabudama degoma bruhzes; behrneem wina nespehjusi sneegt nekahdu palihdsibu. Behrnu lihki pahrwesti Peterburgâ, kur tikuschi apbediti. Behdigais notikums pasihstamâ atklahtibas darbineeka gimenê modinajis galwas pilsehtâ dsikas sehras un wispahrejas simpatijas.

Behrnu laupitaji.

No Tiflisas sino: Zinwales sahdschas tuwumâ, Gorijas aprinki, 18. junijâ, pulksten 11 wakarâ, laupitaji notwehra un aisweda kalnos 7 skolenus, kuri no pastaigaschanâs atgreesâs atpakal sahdschâ. Laupitaju noluhks ir — isspeest par behrnu atswabinaschanu labu atlihdsibu no winu wezakeem.

Geniali blehschi.

Senatora Medema rewisija Sibirijâ zehlusi gaismâ tik milsigas blehdischanas, ka salihdsinot ar tâm patlaban teesajamo intendanturas un zitu reforu eerehdnu kukuku nemschana un krahpschanas leekâs pawisam neezigas. Un ikdeenas nahk klaht tihri pasakaini sakti! Wesels sanitars wilzeens sadedsinats tikai tamdehl, ka winâ bijis pahrak daudz sasagts. Sadedsinats preeschu wilzeens, tadehl ka wisas prezes — krona dselszeka materiali — bijuschas nosagtas un pahrdotas. Inokentjewskas stazijas preekschneeks nosadsis daschadus wedumus 7 miljonu rubku wehrtibâ. Kad laupischana nahza gaismâ, eejauzâs kahds zeku ministrijas augstaks eerehdnis un pagehreja, lai nekahda ismekleschana netiktu isdarita. Stazijas preekschneeks dabuja paaugstinajumu un tika pahrzelts wehl labakâ weetâ. Zik miljonus winsch sasadsis jaunajâ weetâ, wehl naw issinats. Sorokinas stazijas ehka sliktas buhwes dehl bij eegrawusi. Kad atbrauza senatora rewisija, ehka nobega. Sche naw ko paskaidrot, sakti paschi runâ pahrak gaischu walodu. Bes tam pehz rewisijas nobeigschanas tee atkal atkahrtosees, un par wineem buhs jarunâ no jauna.

Par kristitu schihdu „tehwa wahrdu" (отчество).

Kristiti schihdi, protams, pee kristischanas dabon kristigu wahrdu. Bet winu nekristitam tehwam mehdz buht ihsts schihda wahrds. Un tâ kâ Kreewijâ wisos ofizialos papiros katru mehdz apsihmet netik ar wahrdu un uswahrdu, bet ari ar tehwa wahrdu, tad isnahza, peemehram, ka jaunkristitam schihdam bij jasauzas „Wladimir Leibowitsch" (ja wina tehwam bij wahrds „Leiba"). Bet tâ kâ schahds „tehwa wahrds" (отчество) wina walkatajam usspeeda schihda dsimuma stempeli, tad kristitee schihdi mehdza ari „tehwa wahrdam" dot kahdu kristigu formu, peemehram, pahrtaisidami „Leiba" par „Lew", tâ ka „Leibowitsch" weetâ isnahza „Lwowitsch". Jo katrs kristits schihds zenschas isdsehst atminu, ka winsch zehlees no schihdu dsimuma, jo pehdejais wareja winam daschkahrt sadsihwê kaitet.

Otrs jautajums izzehlâs kristitâ schihda behrneem, kas bij dsimuschi pirms wina kristischanas un kuru tehwa wahrds ofizialos rakstos bij eerakstits pehz kristitâ schihda agrakâ schihda wahrda. Peemehram, schihds, kas kristibâ bij dabujis wahrdu „Wladimir", pirms kristibas bij sauzees „Josels" un wina behrni tadehl ofizialâs grahmatâs bij eerakstiti par „Joselowitsch" jeb „Joselow". Tee nu no ta brihscha, kad tehws bij tizis kristits, sahka peenemt sawu „отчество" pehz tehwa jaunâ kristigâ wahrda, saukdamees par „Wladimirowitsch."

Bet nu pee polizijas un zitâm eestahdem zehlâs schaubas, waj abos minetos gadijumos kristiga „tehwa wahrda" leetoschana ir likumiga. Zaur suhdsibam schi leeta nonahza lihdz Waldoscham Senatam (I. Departamentam). Pehdejais nesen, kâ kreewu awises sino, esot taisijis lehmumu, ka strihdigais jautajums tagadejos likumos neesot isschkirts un ka tas tadehl esot jaisschkir likumdoschanas zelâ.

Pareisais zelsch.

Apspreeschot baumas par Turzijas albanu amnestiju, „Birsch. Wedomosti" issakas, ka amnestija ari ir weenigais pareisais zelsch neween preeksch Turzijas, bet ari preeksch Kreewijas, jo nekas naw bihstamaki, kâ peepaturet uz ilgu laiku wajaschanas un aiskawetees ar eedsihwotaju taisnigu interescu apmeerinaschanu. Luhk, kadehl jabrihnas par to politiku, kura simts gadu laikâ naw warejusi panahkt labu satizibu walsts nomalês, un pehdejâ laikâ wehl sazehlusi naidu pat tahdâs weetâs, kur agrak waldija pilnigs meers. Awise domâ, ka ministrijai peegreeschama sewischka wehriba wisas muhsu eelschejâs dsihwes dehl, kur tik dsikas bruhzes, ka wisi walsts nomaku jautajumi nobahl to preekschâ. Daudz pareisaki ir isnihzinat launuma sakni, sagahdat likumam spehku, aissargat laudis no polizejisku un administratiwu eeskatu politikas nekâ usmaukt Reinbotam waj kahdam intendantam arestantu mehteli un gaidit, kamehr kahds kursch sadragâs walsti.

Par kolportaschu uz laukeem

baptistu laikrakstâ „Awots" kahds kolporteeris raksta:

„Nogahju uz Jaunsehrenes muischu, kur mau agrak bija pastelletas diwi leischu bibeles un kahdâs mahjâs 1 latweeschu bibele. Bij jau wairak prasijuschi, bet neesot nekad warejuschi leischu bibeli dabut, tadehl bija preezigi, kad es tâs atnesu. Wehl pastaigaju pa Daudsewas pagastu. Swehtkeem tuwojotees, nogahju uz Jaun-Jelgawu, kur pawadiju wisus swehtkus. Treschos swehtkos nobrauzu uz Stukmanu staziju, kur kolporteju daschas deenas pa tâs apkahrtni. Laudis schehlojâs, ka pawasarî neesot naudas ar ko grahmatas pirkt un wasarai nahlot neesot ari walas ar grahmatam nodarbotees. To dsird gandrihz katrâ mahjâ sakam, bet kad attaisu taschu walâ un israhdu sawas grahmatas, tad ari nopehrk. 15. aprilî, sanehmis jaunu suhtijumu, nobrauzu uz Kalsnawas pagastu. Sche bija pahrstaigajuschi wairak kolporteeru, tomehr grahmatas labi pirka. Kahds wihrs, kas labpraht mihlê garigas grahmatas, nopirka grahmatu „Jesus dsihwe", un sazija, kad ari laudis noleedsot Jesus Kristus deewibu, tatschu tee to newarot noleegt, ka Jesus esot kahdreiz dsihwojis, tadehl tas gribot ar Wina dsihwi skaidri eepasihtees. Kahds pareistizigs garidsneeks panehma no manis wairak grahmatu. Nogahju uz Weetalwas pagastu. Sche daudz mahjâs newareju neweenas grahmatas pahrdot. Sche garigu grahmatu maz zeeni, un garigu grahmatu zeenitajus nosauz par atpakalrahpuleem, jo sche leelâ mehrâ isplatitas deewleedsigas grahmatas un tâm ustizas, ka tâs nemaldigas. Tatschu wehl war ari atrast, lai gan reti, kas tiz Deewa wahrdam un zeeni garigas grahmatas. Kahds wezs saimneeks neschehloja rubli un nopirka grahmatu „Kristiga zilweka swescheezibas zelsch". Isdalija ari bihbeles dalas, ko ar pateizibu sanehma. Lai Deews swehti, kas darits Winam par godu." — Minetais kolporteeris aprika mehnesî isplatijis 988 eks. grahmatu par 90 rbl.

Pareistizigo garigu skolu reforma.

Zaur Wisaugstaku pawehli Sw. Sinodam usdots, isstrahdat garigu skolu reformas projektu, ar zeetu noteikumu, ka reformai jabuht basnizas wirseenâ. Sw. Sinods pehz tam nolehmis, ka garigas skolas dalamas trijâs dalâs: 1) Augstakâs garigâs mahzibas eestahdês jeb akademijâs. 2) Spezialâs garigâs seminarijâs, un 3) garigâs wispahrejas izglihtibas skolâs. Pehdejâ lai pastahwetu no 6 klasem, un winu kurss apmehram lai lihdzinatos seschu gimnasijas klasu kursam.

Kreewu tirdzneeziba Persijâ.

Kreewu karawanas zelâ starp Ardebilu un Tabrisu pehdejâ laikâ sahkuschas zeest no laupitaju usbruzeeneem, jo lahrtiba Persijâ atkal palikusi launa, un laupitaju bandas blandas apkahrt. Uz minetâ zela laupischanas isdarot Schachsewana ziltis. Tâ kâ tikpat Ardebikâ kâ Tabrisâ stahw kreewu kara pulka nodalas, tad pehdejam usdots, turpmak pawadit zelâ karawanas, tâ ka pa weenu puszelu no Ardebilas lihdz Surabai tâs pawaditu Ardebilas nodala, un no Surabas lihdz Tabrisai pehdejâs nodala. Un tapat atkal otradi uz zelu atpakal.

Murmanas peekrastes pahrkreewoschanas jautajums.

Murmanas peekraste pee Baltâs juhras un Ledus juhras ir swariga siwkopibas sinâ. Tâ kâ pee schis peekrastes sahkuschi apmestees un rihkotees daschadu sweschtautneeku swejneeki, tad waldiba peegreesusi wehribu schis peekrastes pahrkreewoschanas jautajumam. Daschi kreewu koloniści tur jau apmetuschees un tur eeguwuschi par ihpaschumu semes apgabalus, un tagad waldiba nolehmusi, sistematiski kolonizet Murmanas peekrasti ar kreewu tautibas koloni-

---

Franzijâ, Seemel-Amerikâ un Australijâ. Pilsehtu eedsihwotaju stahwoklis schinî sinâ muhsu tehwijâ nebuht naw labaks.

Pehz statistiskâm sinam mutes un sobu slimajo skaitlis sneedsâs lihdz 95—99 prozenteem. No ta mehs waram spreest, zik swariga nosihme peeschkirama sobu un mutes kopschanai. —

Pehdejâ laikâ ahrstneezibas eewehrojamakee preekschstahwji aisrahda arweenu beeschaki uz neskaitameem peemehreem, kad tuberkulose pee leeleem, kâ ari pee nepeeauguscheem, un jo wairak wehl pee pehdejeem, izzelâs un isplatâs no netihras mutes un sobeem.

Wesela rinda kunga slimibu lihdz pat tagad modê esoscho aklâs sarnas eekaisumu teek peerakstitas uz mikroorganismu darbibas rehkina; ari wisu pilsehtas behrnu kaites, kâ masasiniba, nerwositate, gara darbibas pagurums.

Par scho skaitlu un faktu pareisibu galwo tahdu sinatneeku wahrdi, kâ Mollers un Michels. — Tahlu pasihstamais Helsingforsas profesors Anrepe isrehkinaja, ka Somijâ uz 3,000,000 eedsihwotajeem ir 40,000 slimu ar tuberkulosi, pee kam ik gadus mirst lihdz 8000. Tuberkuloses izzelschanos un leelo mirstibu no tâs winsch isskaidro weenigi ar mutes un sobu netihribu.

Wisi schee peemehri runâ gaischu walodu. Sobu un mutes kopschanai ir jaeenem peenahziga weeta sabeedriski = sanitarâ darbibâ, tai wajaga weizinat augoschâs paaudses wesselibu.

Praktiskee wahzeeschi ir atsinuschi mutes un sobu higienas leelo nosihmi un organisejuschi wesela rindu besmakšas skolu sobu-slimnizu un dseedinatawu. Wahzijâ jau aridsan darbojâs „wahzu nazionelâ sobu un mutes higienas beedriba".

Anglijâ, Seemel-Amerikâ peenemts likumprojekts par besmakšas sobu ahrsteschanu behrneem-skolneekeem. Un tas ir saprotams.

Nekahda kanalisazija, weentilisazija un sterelisazija nedos labus panahkumus slimibu apkaroschanâ, ja kulturela zilweka mute buhs weenkahrscha bedre, kur tschum un kust wisdaschadi mikrobi.

Sildedsis.

Sinisku sihkumi.

(Sakopojis stud. mech. A. L.)

Kimiska pusdeena.

Nesen Nujorkâ no technologiskâ instituta direktora tika dota originela pusdeena. Wiseem saaizinateem weeseem redzot ar daschadu kimisku prozesu palihdsibu tika izgatawoti wisi ehdeeni, izņemot austeres, galu un salatas. Weesi pehz schahdas pusdeenas nejuta ne masakâs kaites. Preeksch pusdeenas tika pasneegts dsehreens, kursch sastahweja no wihna, spirta un ziteem alkoholeem, ledus un absinta, pee kam wiss tas tizis krahsots ar dselteno anilina krahsu. Austeres, kuras pehz tam nahkuschas, bijuschas, protams, ihstas, bet mehrze tikuši pagatawota no zitronu skabes, mahksliga etika un sarkanâ anilina. Biskwiti ari bija daschada kimiska sastahwa. Wisgruhtaki nahzees pagatawot „moroschennoje". Augu ella tikusi sajaukta ar uhdeni un eeweetota tahdâ maschinâ, kura apgreeschâs trihs tuhkstosch reiz minutê. Tahdâ kahrtâ dabutais krehjums tizis safaldets, bet dehl garschas un smarschas peedoschanas tizis peejaukts nitrobensols. Pusdeena beigusès ar kimiski sagatawotu likeeri, kursch pehz sawâm ihpaschibam nebija nemaz atschkihrees no teem, kuri teek pahrdoti magasinâs.

Awiatoru fisiologiskâs sajuhtas pa lidoschanas laiku.

Frantschu sinibu akademijâ doktors Krüschè lasija pa awiatoru fisiologiskajâm sajuhtam leelâ augstumâ. Pehz wina wahrdeem tâs esot lihdzigas tâm sajuhtam, kuras muhs pahrnem kahpjot uz kalna, kaut usnahk jau daudz semaku, nekâ pehdejâ gadijumâ. Normals organisms 3000 metru augstumâ nejuht neka sewischka; balonâ schahds stahwoklis turpinâs ari augstak, jo sche newajag tehret muskulu spehku preeksch pazelschanâs.

Awiatorus jau sagrahbj pirmâs neweiklibas juhtas starp 800 un 1200 metru augstumu. No otras puses 1500 metru augstumâ ari aukstums top stipri sajuhtams. Bet alpu weesnizas 2000 metru augstumâ ir arweenu pilnas ar eedsihwotajeem.

Bet wisbrihnischkigakais ir tas, ka schis sajuhtas it sewischki pawairojâs pa nolaischanâs laiku, jo wairak awiators tuwojâs semei. Turklaht wehl, jo ahtraki laischâs aparats, jo stipraki usmahzâs snauschanas kahre, kura turpinâs wehl pehz tam daschas stundas, tas ir, kad aparats jau sen atstahts.

Doktors Krüschè pastahsta par kahdu awiatoru, kursch atrasts lauka widû gulot dsilâ meegâ. Atmodinats, tas newarejis atzeretees, kâ nokluwis semê. Tas pats nowehrojams pee turisteem, kad lihkumainajeem dselszeleem brauz semê no kalneem.

Arteriju pawairotais speedeens, trokšnis ausis un snauschanas kahre, kurus pastahwigi war nowehrot pee nolaischanâs, azim redzot atrodâs sinamâ sakarâ ar nolaischanâs ahtrumu. Preeksch pazelschanâs uz 2000—2500 metru augstumu awiatoram wajadzigs ap pusstundas laika preeksch nolaischanâs, no schi pascha augstuma peeteek ar 5—6 minutèm. Muhsu organisms nespehj bez eespaida pahrzeest tahdas ahtras atmosferas speedeena pahrmainas. Kâ sekas nahk wairak waj masak nopeetnas fisiologiskas nenormalitates, un, warbuht, ka tas ari ir daschu awariju eemesls. Kahds peemehram bija nelaimigais gadijums ar Schawesu, kursch wehl lihdz schim naw peeteekoschi noskaidrots.

Aeroplani preeksch kara wajadzibam.

Anglijâ kahdâ no Londonas aerodromeem, waldibas un parlamentu lozekku klahtbuhtnê, tika ismehginata bumbu meschana no aeroplaneem. Uz semes tika ussihmets brunu kuga plahns un apalsch mehrka rinkis. Awiators Gregs Uants no 500—600 pehdu augstuma meta bumbas uz scheem mehrkeem, pee kam gandrihz katrreiz trahpija paschâ widû. Otrs awiators — Patersons — ar ne masakâm sekmem isdarija to paschu no 1000 pehdu augstuma. Schahdas pat sazihkstes uz mehrki sweeschanu teek organisetas no otras awiazijas nedekas komitejas Peterburgâ.

steem. Schaî sinâ eekschleetu ministrija eesneegusi walsts domei likumprojektu, kursch atwehl preeksch kreewu kolonisteem Murmanas peekrastê daschadas priwilegijas un pabalstus. — Tahlak waldiba rolehmusi spert solus, lai skaidraki noteiktu tureenes uhdenu robeschas, kur aisleegis swejot ahrsemneekeem, kuri tagad tur atbrauzot katru wasaru leelâ skaitâ un bes atlaujas peekopjot ihstu laupischanas swejneezibu. —

Turkestanas tukſneſchu apuhdenoſchanas projekts.

Turkestana jau sen sajuht kokwilnas stahda audsinaschanai noderigas semes truhkumu. Leeta ta, ka sche loti daudz tukſneschu, kur truhkst wajadsigâ walguma. Turpretim peeprasijumi pehz kokwilnas peeaug ar katru gadu. Schis apstahklis nu speedis kokwilnas raschotajus pahrdomat, kâ waretu paplaschinat kokwilnas stahda audsinaschanai noderigus laukus. Par juutajumu eeintereſejâs ari daschi amerikanu usnehmeji ar miljarderi Dschonu Hamonu preekschgalâ, kursch tuhtin farihkoja ekspediziju Turkestanas ispehtischanai, lai issinatu, waj tur zaur mahksligu apuhdenoschanu buhtu eespehjams paplaschinat kokwilnas stahda audsinaschanai noderigos laukus. Schi ekspedizija nesen atpakal eeradusês jau Tschadschujâ un no tureenes dewusês uz Karakulas tukſneschaino stepi, lai to pirmo ispehtitu. Pee ekspedizijas peedalâs wesels pulks labako inscheneeru un winas waditajs dabù 45,000 rbl. leelu algu mehnesî, kas preeksch Kreewijas, sinams, ir kautkas nedsirdets.

Amatu saudejuschee garidsneeki.

Pehdejâ sinoda sehdê apspreests, kâ „R." sino, jautajums par amatu saudejuscho garidsneeku teesisko stahwokli. Wolinijas archibiskaps Antonijs isteizees, ka pehz pareistizibas eeskateem labprahtigi no sawa amata atstahjuschees waj atzelti garidsneeki janolahdot. Basniza nepeelaischot ne weenu, ne otru gadijumu. Tâ kreewu basniza rihkojusês lihds 1831. gadam. Bet no ta laika, kad starp garidsneekeem sahkusês liberalâ strahwa, basniza wairs stingri neeewehrojot scho 4. konzila lehmumu. Antonijs gan domajot, ka wajagot kaut zik atweeglinat to garidsneeku stahwokli, kuri paschi atteikuschees no amata. Winam leelakâ waj masakâ mehrâ peekrituschi ari ziti sinoda lozekli.

Schihdi kâ saldati.

Kâ sinams, no labâs puses aisstahw ideju, ka schihdi buhtu pawisam isslehdsami no kara deenesta, usleekot wineem tai weetâ atsewischkus kara klausibas maksajumus. Kaut gan nu schahda reforma pilnigi saskan ar paschu schihdu ihsto sirdswehleschanos, wini ofizialee preekschstahwji pretojas schihdu isslehgschanai is armijas, paredsedami, ka pehz tahdas isslehgschanas schihdeem wairs nebuhs ko zeret uz weenadâm teesibam ar ziteem pawalstneekeem.

Labâ puse motiweja sawu preekschlikumu ar aisrahdijumu, ka schihdi masduhschigi un slikti saldati, kuri kara laikâ waj nu aisbehg waj gulstas slimnizâs, waj padodas bes pretestibas eenaidneekam, kamehr wini meera laikâ tik isplata armijâ rewoluzionaras idejas un samaitâ saldatu garu. Tam preti nu schihdu aisstahwji it weenkahrschi noleedsa wisus schos apwainojumus, apgalwodami, ka schihdi esot preekschsihmigi saldati.

Uz to nu awise „Kolokol" aizrahda, ka no 18,000 schihdu saldateem, kureem nahzees buht uz kara lauka, weseli 12,000 wehlak atraduschees pee japaneem wangneezibâ! Otrkahrt aisrahda, ka to starpâ, kuri pee rekruschu nemschanas aisbehg no kara deenesta, schihdu elements istaisa leelo wairakumu.

Peterburga. Trihs jauni ſkeleti atrasti tanî paschâ weetâ, kur agrak atrasti jau sinamee 12. Domâ, ka sche agrak buhs bijuschi kapi.

— Automobils ar lihku rateem saduhrees 22. junijâ uz Sabalkanskas prospekta, nosisdams pee semes daschus lihka nesejus, tâ ka sahrks nokritis semê. Sabraukta ari kahda meitene. Automobils apturets.

— Paschnahwiba. Knaza Golizina muischâ, Lugas tuwumâ, nosahkojusês kahda Luise Osolin, prezejusês, 44 gadus weza. Wina baidijusês, ka nepeedsihwojot pahrak leelu wezumu un tamdehl nolehmusi mirt jau ahtrak.

Kijewa. Uz Lwowa eelas fabrukuscho namu nolemts noahrdit lihds pamateem.

Zarizina. Metschnikowa ekspedizija eeguwusi bagatigu materialu par grausejeem. Mehginajumi pilnigi apstiprinajuschi profesoru agrak isteiktas domas par grausejeem stepês — schurkam un pelem, ka wini pahrnes mehri uz zilwekeem. Pats Metschnikows ar ekspedizijas panahkumeem ir pilnigi apmeerinats un isteizis pahrleezibu, ka schi ekspedizija stipri weizinâs mehra apkaroschanu. Referatu par saweem mehginajumeem un pehtijumeem Metschnikows laisischot Parisê Pastêra institutâ.

Sewastopolê, 22. junijâ. Schejeenes apgabalâ usnahzis neredsets karstums, kursch sneedsâs lihds 42 gradi pehz Reomira; uhdens juhrâ 20 gradu silts.

Odesâ, 22. junijâ. No masgadeju nosseedsneeku kolonijas atkal aisbehguschi 10 audsekni.

Simbirskâ, 22. junijâ. Pirmâs puisenu gimnasijas direktors Nekrasows atzelts no amata, tadehl ka isschkeedis wairak nekâ 50,000 rbl. kronim peederigas naudas. Leeta nodota ismekleschanas teesnesim. — Karstums te sneedsâs uz 47 gradi. Lauku stahwoklis kaunals.

Ustj-Zilmâ, 22. junijâ. Petschoras apgabalâ jau 4 nedekas pastahw leels karstums, kursch pat naktis neteek masaks par 20 gradi, bet pehdejâ nedelâ termometrs rahda deenam uz 40 gradu un wehl pahri. Semê tik dsili, zik arot sneeds lemeschi, ir 27 gradu leels siltums.

Taschkentâ, 22. junijâ. Ap pulksten 6 un 15 min. atsihmeta stipra wilnweidiga semes trihze.

Widseme.

Jaunais Smiltenes-Ainaschu dselsszelsch.

Smiltenes-Walmeeras-Ainaschu dselsszeka sleedes lihds Grotuscheem — 1 wersti no meestina — jau noliktas. Publika preezajâs uz twaika jeb suta kumeka pirmo sweedseenu, kuru schodeen, 22. junijâ, pret wakaru pirmo reis dabujâm dsirdet. Dselsszeka strahdneekeem Smiltenes ihpaschneeks firsts Liwens farihkoja schaî gadijumâ meelastu. Paldees Deewam, ka jau tik tahlu paweizees ar jauno dselsszeku. „R. A."

Widsemes pilsehtu eenehmumi un isdewumi.

Widsemes pilsehtu eenehmumi un isdewumi 1909. g. bijuschi schahdi: Rigâ eenehmumu 9,044,420 r. 79 k., isdewumu — tikpat; Terbatâ eenehmumu 333,747 r. 6 k., isdewumu — 315,664 r. 65 k.; Pernawâ eenehmumu 292,545 r. 28 k., isdewumu — 286,981 r. 28 k.; Zehsis eenehmumu 56,569 r., isdewumu — 55,079 r. 21 k.; Wilandê eenehmumu 54,461 r. 50 k., isdewumu — 54,474 r. 15 k.; Arensburgâ eenehmumu 53,756 r. 47 k., isdewumu — 53,623 r. 9 k.; Werawâ eenehmumu 50,142 r. 24 k., isdewumu — tikpat; Walkâ eenehmumu 47,595 r. 27 k., isdewumu — tikpat; Walmeerâ eenehmumu 33,076 r. 58 k., isdewumu — 31,979 r. 64 k.; Sloka eenehmumu 20,918 r. 43 k., isdewumu — 23,169 r. 10 k. un Limbaschos eenehmumu 17,262 r. 46 k., isdewumu — 17,397 r.

Pahrskats par pasta telegrafa darbibu Widsemê par 1910. gadu.

Minetâ gadâ Widsemê bijuschas pawisam 100 pasta-telegrafa eestahdes, kuras dewuschas schahdus eenahkumus: no pasta — 1,751,927 r.; no telegrafa — par eekschsemes telegramam — 385,324 r., par starptautiskâm — 252,786 r. un par telefonu — 35,541 r.; bet pawisam kopâ — 2,425,600 r. Isdewumi bijuschi sekoschi: eerehdnu algas — 265,040 r., semako kalpotaju algas — 128,789 r., telpas lihds ar apkurinaschanu un apgaismoschanu — 45,611 r., batareju un aparatu usturescha na — 352 r., kanzeleju un ziti isdewumi — 15,348 r.; pawisam kopâ — 465,140 r. Tahdâ kahrtâ schis eestahdes dewuschas 1,960,548 r. skaidra atlikuma. Pee 76 no schim eestahdem eerihkotas ari krahjkases. — Daschadu periodisku isdewumu issuhtits: gubernas robeschâs — 185,262 ekſemplari, pahr gubernas robescham walstî — 8,370,604 un starptautisku — 47,462; sanemts weetejo isdewumu 10,704,676 esk. un starptautisku — 2,148,808 esk.

Rigas eedsihwotaju skaits.

Statistiskâs tabelês, kuras sastahda ik gadus uz 1. janw. weetejâ polizija, kâ „R. Mizl." sino, atrodotees loti daudz interesantu sinu. Is pehdejeem dateem, peemehram, esot redsams, ka Rigas eedsihwotaju skaits augot, kâ saka, azim redsot: uz 1910. gada 1. janwari polizijâ Rigas eedsihwotaju skaits bijis konstatets ar 519,606 (abeju dsimumu) personam pret 267,000 pehz 1897. gada Wiskreewijas lauschu skaitischanas dateem. Interesanti atsihmet, ka Widsemes gubernas statistiskâ komiteja, kura noteiz Rigas eedsihwotaju skaitu, rihkodamâs pehz 1897. gada skaitischanas dateem un atsihdama tikai dabigo eedsihwotaju peeaugschanu, t. i. peeskaitidama Rigâ dsimuschos un atskaitidama sche miruschos, uz 1910. gada 1. janw. Rigas eedsihwotaju skaitu noteiza tikai uz 290,000. Schis peemehrs leeku reisi peerahda, kahdos augstumos pee mums atrodas statistika. No wiseem Rigas eedsihwotajeem, pehz polizijas sinam, 15% esot kreewu, pahrejee 85% latweeschi, wahzeeschi, schihdi, poli, leischi u. z. Par noschehloschanu usrahdits tikai wispahrejais prozents, bes eedalischanas pehz tautibam. Un ta tatschu buhtu preeksch mums ta swarigakâ. Riga apnem pawisam 160 □-werstes leelu semes gabalu.

Riga. Wina eminenze Rigas biskaps Jahnis apmeklês Tukumu, Ugahli, Pilteni un Wentspili.

— Rigas mahzibas apgabala kurators kambarkungs S. M. Pruttschenko, kursch pawada wasaras brihwdeenas deenesta atwalinajumâ, tagad jau no ahrsemem atbrauzis un dsihwojot weenâ no sawâm muischam Eekschkreewijâ.

— Rigas ostas waldes preekschneeks Wan-der-Weide, kopâ ar Rigas lotschu komandeeri Jirgensonu apskatija un rewideja ostâ wisas kugu peestahtnes un noenkurojamas weetas.

— Rigas notars Hmelewskis dabujis atwalinajumu uz 1 mehnesi un 21 deenam.

— Rigas Walmeeras apgabala meerteesneeschu sapulzes preekschsehdetajs Lebedews dabujis diwmehneschu deenesta atwalinajumu.

— Utotschkins greesis Rigai muguru un aisbrauzis uz Kischinewu, kur grib rahdit sawu palidinaschanos.

— Apzeetinaschanas, kâ „Laika Balss" sino, isdaritas naktî uz 16. junija Ilgezeemâ. Pahrmekletas trihs mahjas. Weenâ no tâm wisi eedsihwotaji apzeetinati. Polizija wairakâs weetâs usplehsusi sehtas brugi un namos — grihdas. Atrasta nelegala literatura. Pee atturibas beedribas „Apsina" rewisijas komisijas lozekla konsiszets min. beedribas beedru faraksts.

No Lubanas. Swehtdeen 19. junijâ weetejâ kapsehtâ tika swineti kapu swehtki. Tâ ka laiks bija isdewigs, tad ari lauschu bija eeradees koti daudz. Mahzitajs Moldons, wihdams skaistus wahrdu kronus, peemineja ari muhsu miruscho dsejneeku J. Poruku. Wakarâ Beedribas telpâs farihkoja teatri. Usweda L. Tolstoja dramu „Tumsibas wara"; kopspehle noriteja ne wisai sposchi. Konrads.

Kurseme.

Leepaja. Mihklains gadijums. 27. maija wakarâ Hurwiza pirts apmekletaji Wasilijs Nikitins un Franzs Kaschlejs peeprasijuschi pirts usraugam Balodim telpu, kur noweetot sawas brehbes. Balods teem telpas newareja dot, jo wisas bij aisnemtas. Nikitins un Koschlejs Balodi tâ saduſmoja, ka winsch pakehra krahsns kruki un eewainoja abus galwâ. 17. junijâ Balodis tika aismuguriski noteesats no meerteesneschа uz 7 deenam aresta. Wehlak israhdijâs, ka Balodis jau 12. junijâ aisgahjis no sawa dsihwokla un nebij wairs atgreesees. Tagad, 21. jun., atrasts wina lihkis — pee Sachalinas uhdenî. Waj te notizees kahds noseegums, jeb paschslepkawiba, to isschkirs tuwaka ismekleschana. (Lib. Ztg.)

— Kuriosumu is kanzlejas dsihwes atstahsta „Lib. Ztg.": Patlaban scheit peenahzis ofizials raksts no 20. febr. Minskâ miruschâ Romnu dz. kustibas preekschneeka Petrowa. Raksts adresets Leepajas pasascheeru stazijas preekschneekam Bobitscham, kursch 1. aprilî miris.

Wentspils. Walsts bankas Wentspils nodalai usbuhwets sche ihpaschs diwstahwu nams; buhwe ismaksajusi pee 45,000 rbl. Swehtdeen, 26. junijâ, notikschot nama eeswehtischana, uz kuru eeradischotees ari Kursemes gubernators Nabokows.

— Par Meijera koku sahgetawas nodegschanu jau sinots. Saudejumi nodariti pawisam kopâ par 100,000 r.

Skolotaju pensijas kases preekschneeks Mutjewa kgs eeradâs Wentspilî sestdeen, 13. junijâ un notureja realskolas sahlê, peedalotees ap 70 skolotajeem no Wentspils un aprinka skolotaju sapulzi, kurâ dewa paskaidrojumus par pensijas kasi un atbildeja no dalibneekeem preekschâ zeltos jautajumus. Sapulze ilga ap 4 stundas. Pahrrunajot israhdijâs, ka kahds bijuschais pagasta skolotajs Jakobsons, kursch kalpojis ap 50 gadu par skolotaju, dabûs ap 4000 r. gada pensiju. Wina ekselenze kases preekschneeka kungs tanî paschâ wakarâ aisbrauza no Wentspils. „W. A."

No Berkenes. Jahnu preeki un behdas. Ir parasts, ka Jahnu wakarâ uz laukeem zel gaisâ Jahnu ugunis, sinams teek ari kreetni eemests. Tâ Jahnu wakarâ Berkenes Wella muischas kalpeem kungs ismaksajis wairakas muzas alus. Bet kamehr kalpini meelojas ar putojuscho meesiinu, tikmehr kahds garnadsis issadsis kahdam kalpam 2 widutschi gakas, kuri tam bijuschi weenigais wasaras usturs. b.

No Bauskas. Weetejâs J. Becker jkdses seeweeschu gimnasijas VII. klasi schogad nobeidsa sekoschâs skolneezes: Emilija Burkan (ar sudr. med.), Alma Kenin, Wera Kleberg, Marija Osis (ar selta med.), Betty Perlmann, Irma Robert (ar sudr. med.), Zinja Judelowitz un Gisela Jumtneek.

No Jelgawas.

Pauls Grunaus †. Zeturtdien, 23. junijâ pulksten 7 no rihta schkihrâs no schejeenes pasihstamais glahsneeku meisters Pauls Grunaus, 74 gadu wezumâ. Godajamais aisgahjejs kalpojis ari ilgus gadus pilsehtas domneekos un tur ispildijis teizami daschus atbildigus amatus, kâ ari bijis peepalihdsigs pee tejeenes pilsehtas usplaukschanas. Aisgahjeja atdsisuschâs atleekas guldija pirmdeen, 27. junijâ, pulksten 1/26 wakarâ domneekeem, wina peederigeem un prahwam zeenitaju pulkam peedalotees Jahnu kapos uz pehdejo dusas weetinu. Salda dusa! — e —

Gubernatora kungs eezehlis par Jelgawas polizijmeistera weetas ispilditaju, kâ jau sinots, III. eezirkna pristawu Zerpinsky. Par polzijmeisteru, kâ dsird, tikschot eezelts aprinka preekschneeka wezakais paligs Schnee.

Pahrmainas teesu eestahdês. Par Jelgawas-Bauskas aprinka II. eezirkna meerteesnesi eezelts Kanskis. Par Jaunjelgawas Jehkabmeesta meerteesneschu sapulzes preekschsehdetaju eezelts V. eezirkna meerteesnesis Nekludows un wina weetâ eezelts Jelgawas papildu meerateesnesis Snamenskis, bet pehdejâ weetâ eezelts apgabala teesas wezakais teesu kandidats Schalins.

Pahrzelts esot uz Wladimirowsku par dragunu pulka komandeeri schejeenes 19. Archangelogorodas dragunu pulka palkawneeks Slatins.

Jelgawas Palihdsibas Beedriba, kâ ari schaî weetâ aisrahdam, farihko swehtdeen 3. julijâ, skaistajâ „Willa Medem" dahrsâ sakumu ispreezi ar dahrsa konzertu, kora dseedaschanu un deju. — Sahkot no pulksten 4 pehz pusd. promenades konzerts. Spehlês Jelg. brihwpr. ugunsdsehseju puhteju kapele. — Pulkst. 7 wakarâ sahkas dseedaschana. — Tuwakas sinas sludinajumos.

Elektro-teatris Rekord (Jelg. Latw. Beedribas namâ), sneedz atkal jaunu, interesantu, raibu programu. — Jaaisrahda, ka techniku pahrlabojumu dehl schis teatris buhs wisu julija mehnesi slehgts, un ka tad israhdes sahksees tikai 1. augustâ. Tuwakas sinas sludinajumos.

Patlaban 9. Baltijas automobilu klubs usnehmis wizegubernatora, knaza Krapotkina wadibâ, brauzeenu uz Danzigu zaur Taurogeem. Wini pahrbrauks 5. julijâ un dosees uz Rigu, kur pehz tam farihkos sazihkstes braukschanu pee Siguldas pagasta nama. Par scho sazihksti weetejâ polizija isludinâs sihkas sinas weetejeem eedsihwotajeem, lai nowehrstu nelaimes gadijumus.

Slihkonis. Swehtdeen, 26. junijâ ap pulksten 4 no rihta garamgahjeji pamanija Leelupê, netahlu no plosta tilta, krastmalâ rehgojamees noslihkuscha zilweka kermeni, kuru drihsumâ is uhdens iswilka. Israhdijâs, ka slihkonis ir schejeenes maspilsonis, apmehram 55 gadus wezais meesneeks A. Artemjews, kas kreetni eesilis wakarâ eepreeksch brauzis ar laiwu, tur eekritis un noslihzis. Wina atleekas tika aisgahdatas uz pilsehtas sekzijas nobaku; no kureenes to apbehdija uz stalplatscha kapeem. —e—

Nelaimes gadijums. 22. junija wakarâ, atgreeschotees no Bihmanu plawâm pa Slokas zeku, kahds Arturs J. sprauſ-

damees uſ ſawa welosipeda zaur lauſchu druhſmu, kà jau reiſi ihſumà ſmots, uſbrauza wirſû Jelgawas maſpilſonei Albertinei Ulrich un eegahſa to leelzeka grahwî. Krihtot wina tà ſaſitàs, kà zelà uſ ſlimnizu nomira. Neprahtigais brauzejs apzeetinats un par winu eeſahkta ſtingra iſmekleſchana.

Ugunsgrehks. Leelajà eelà № 5, Blechmana apteeku pretſchu weikalà iſzehlàs zaur kahdu eksploſiju ugunsgrehks 22. junija preekſchpuſdeenà. Uguni brihſ nobſehſa un ſaudejumi naw nekàhdi leelee. Nama ihpaſchneeks iſdod ſawus ſaudejumus uſ 25 un weikala ihpaſchneeks uſ 500 rubleem. Tikpat nams, kà ari prezes ir apdroſchinati.

Awiatoram Utotſchkinam notikuſi zelà no Jelgawas uſ Rigu kibele. Pee Oſolmuiſchas meſcha kunga muiſchas, 11. werſtê no Jelgawas, tas nolaidàs uſ lauka ſemê, lai ſanemtu zimdus no ſawa pawadona, kas winam pa ſchoſeju automobilî ſekoja. Pee gaiſà pazelſchanàs kugis eeſtrehja grahwî un ſabojajàs tà, ka bij jaiſahrba un tad jaaiſgahdà uſ Rigu.

Sahdſibas. Katrinai Lawrentis iſſaguſi kahda tſchiganeete 16. junijà iſ winas dſihwokla Katoku eelà № 32 pa winas prombuhſchanas laiku 58 rubli naudas, melnu pulkſteni ar jaunſelta kehdi, ſelta gredſenu ar baltu akmeni, eeſihmetu burteem „K. L.", jaunſelta gredſenu ar burtu „K." un daſchus apgehrba un welas gabalus 82 rubl. 90 kap. wehrtibà. — J. Winzewitſcham Dambju eelà № 24 iſſagti 20. junijà iſ neaiſſlehgta dſihwokla 2 palagi un durwju pumpa 2 rubl. 60 kap. wehrtibà. — 20. junijà iſſagtas Paſta eelà № 8 dſihwojoſchai Auguſtei Schütz daſchadas ſeeweeſchu drehbes 25 rubku wehrtibà. Aiſdomas kriht uſ kalponi Emiliju Weinbaum, kura eſot aiſbraukuſi uſ Bauſku.

Baſnizas ſinas.

Deewkalpoſchanas Sw. Annas baſnizà: Swehtdeen 3. julijà plkſt. 10 no rihta mahz. Fr. Bernewitzs. Uſſaukti: Janis Eduards Janſons ar Mariju Annu Jerſchwitz.

Deewkalpoſchanas Jelgawas pilſehtas draudſes Nikolaja baſnizà: ſwehtdeen, 3. julijà, pulkſt. 1/2 10 preekſch pusdeenas, mahzitajs Rutkowſky no Kalnamuiſchas. Uſſaukti: Leonids Nagowizins ar Karlini Klawus, Dawids Julius Louis Neuwarts ar Greetu Sarin, Janis Eduards Janſohns ar Mariju Annu Jerſchewitz, Gederts Rigaſs ar Lotti Klibſon, Janis Stahls ar Juhli Weinberg. Miruſchi: Guſtaws Saurs 22 g. w., Karline Upman dſim. Janſohn 61 g. w., Made Birkhan dſim. Weeglais 67 g. w., Janis Rutenbergs 72 g. w.

Wiſjaunakàs ſinas.

Peterburgà, 23. junijà. Marmora pilî plkſt. 2 deenà pee Deewa meerà aiſgahjuſchàs Leelkaſes Aleksandras Joſifownas ſahrka noturets pirmais dwehſeles aiſluhgums.

— 24. junijà. Poruſchiks Samuilows uſ Gatſchinas aerodrama lidodams nokritis no 50 metru leela augſtuma. Aparats ſadauſits. Awiators weegli eewainots. Jeſimows lidojis ar Farmana aparatu, weſdams kà paſaſcheeri kapitanu Mazijewitſcha atraitni.

Mortinſaarà, Wiborgas gubernà, 23. junijà. Keiſariſkà Galma miniſtra telegrama. 23. junijà. Leelkaſes Aleksandras Joſifownas mirſchanas deenà uſ Keiſariſkàs jachtas „Standart" noturets dwehſeles aiſluhgums. Klaht bija Winu Majeſtates Kungs un Keiſars un Kundſe un Keiſareene Aleksandra Feodorowna ar Wiſaugſtakeem Behrneem, ſwihtas perſonam un ari jachtas komandeeri un ofizeeri.

Saratowà, 23. jun. Zarizinas aprinki Kudrjawzewa un Woronina muiſchàs nodeguſchas 300 mahjas, monopolbode un koku noliktawa.

— 24. jun. Medjonnikowas ſahdſchà nodeguſchas 210 mahjas.

Wologdà, 24. jun. Kortkeroſà, Uſtij-Siſolſkas aprinki, aiſ kahda 6 gabus weza puikas neuſmanibas nodeguſchas 82 mahjas, ſemſtes ſlimniza, pagaſta walde un preeſtera dſihwoklis. Saudejumu 92,000 r.

Nikolajewſkà, 23. junijà. Klewenkas ſahdſchà nodeguſchas 121 mahja.

Wladiwoſtokà, 23. junijà ſkeegelu fabrikà pahrſprahdſis twaika katls. Noſiſti 4. Daudſ eewainotu.

Zetinjê, 7. julijà (24. junijà.) Podgorizas robeſchu diwiſijas mobiliſeſchana atzelta galigi. Podgorizà atgreeſàs katolu arkibiſkaps, kurſch wed ſarunas ar albaneem. Winam palihdſet aiſbrauza Neapolitanu rewoluzijas komitejas preekſchſehdetajs, kurſch ir taìs domàs, ka ſarunam nebuhſchot poſitiwu panahkumu.

Nujorkà, 6. julijà (23. junijà). Karſtums maſinajàs. 22. junijà Tſchikagà regiſtreti 27 nahwes gadijumi, Nujorkà 36, Filadelfijà 29, Boſtonà 18, Jaunanglijà 37 un zitos punktos ſimteem gadijumu. Sehjumi ſtipri zeetuſchi.

Monrealà, 6. julijà (23. junijà). No pahrleeziga karſtuma pehdejàs diwàs deenàs miruſchi 183 zilweki, to ſkaità 146 behrni.

Meksikà, 7. julijà (24. junijà). Dſelſzeleneku streiks, kurſch iſzehlàs preekſch 2 nedelam, pahrwehrtees par nemeereem. Pee ſaburſmem krituſchas un eewainotas wairak perſonas.

Londonà, 6. julijà (23. junijà). Liſabonê notikuſi ſaburſme ſtarp kara ſpehku, daku no eedſihwotajeem un juhrneekeem. Kara ſpehks uſwarejis. Panika.

Neapolê, 7. julijà (24. junijà). Neapole un Palermo atſihtas par apdraudetàm no koleras.

Izdewejs: Latweeſchu Dr. Beedr. tagadejais preſidents **Th. Doebner.**

Redaktors: **R. Purinſch** (Purinu Klaws).

Drukats pee J. F. Steffenhagena un dehla Jelgawà.

Peenem sobu slimneekus
un pagatawo **mahkſligus ſobus,** ar un bez platem. **Selta kronus, porzelana** un **ſelta plombas.**

J. Aron,
Jelgawà, Leelajà eelà № 1.
Runas ſtundas no 9—1, un no 3—6.

Peenemu **ſobu flimneekus** iſ deenas no plkſt. 9 1/2—1 un 4—6. **Spezialitate: eeleek mahkſligus ſobus, porzelana plombas** un **iſwelk ſobus gluſchi bez ſahpem. Lauzeneekeem eewehrojami paſeminatas zenas.**
Jelg. Leelajà eelà № 6.
Gutman-Rathaus.

Sobu flimneekus
peenemam katru deenu no pulkſten 9 lihdſ 6. Sobus iſwelk bez ſahpem. Mahkſligi ſobi ar waj bez platem. Wiſadas plombas. Spez. ſelta ſobu kroneem, porzelana un ſelta plombam. Lauzeneekeem eewehrojami paſeminatas zenas.
S. Braude u. P. Braude,
Jelgawà, Leelajà eelà № 17.

Peenem
ſobu flimneekus
ikdeenas no 10 lihdſ 1 un no 3—6. **Speziallists, ſelta ſobu kroneem** (Goldkronen) un ar **ſtifti eeleekameem** (Stiftszähne) bez platem.
Dentists M. Kaplans,
Jelgawà, Leelajà eelà № 31.

Dr. Levitas.
Eekſchkigàm, ſeeweeſchu un behrnu flimibam.
Jelgawà, Paſta eelà № 6.

Dr. med. T. Rolssen,
Rigà, Leelà Smilſchu eelà Nr. 29. Telefons 3173.
Homeopatiſks ahrſts, ſeeweeſchu ahrſts, chirurgs.
Pa waſaras laiku runas ſtundas **darba deenàs** no 10—12.

Mag. J. Hertela
apteeku preekſchu pahrdotawà
Jelgawà, Paſta eelà № 13.
Peedahwà
wiſadas uſ ſcho arodu atteezoſchas
prezes.

Jelgawas Palihdſibas Beedriba
iſrihko **ſwehtdeen, 3. julijà** ſch. g.
„Willa Medem" dahrſà
Salumu iſpreezu
ar **dahrſa koncertu, kora dſeeſmam un deju.**
Sahkot no pulkſten 4 pehz pusdeenas
Promenades koncerts.
Spehlês Jelg. brihwpraht. Ugunsdſehſeju puhteju kapele.
Pulkſten 7 wakarà
Dſeedaſchana.
Dſeedàs jaukts koris J. Leepkalna kga wadibà.
Paſtarpam un pehz iſpildìtas programas
Deja.
Eeejas maksa (eerehk. labd. nod.): beedreem **20** kap., nebeedreem **30** kap. no perſonas. Beigas pulkſt. **1** nakti. Kontrmarkas netiks iſdotas. Beedru kwihtes uſrahdamas. **Preekſchneeziba.**

Jaunisgudrots, nefalihdſinama labuma kofmetiſks lihdſeklis:
Dr. Hartmana ſeepes un puders „Flora"

ir weenigee ihſtee lihdſekli gihmja un roku kopſchanai. Iſpilda pilnigi wiſu lèmu, ſchkidrumu un zitu lihdſ ſchim leetotu lihdſeklu weetu, kuri ahdai ir kaitigi. No daudſeem Wihnes profeſoreem un ahrſteem uſ ſlàtako eeteikti; pehz winu ſpreedumeem, labakus higieniſkus kofmetikas lihdſeklus newar iſgudrot.
Saules plankumini (raibumi), iſſitumi, ehdes un ziti ahdas netihrumi noſuhd pehz neilgas Hartmana **„Floras ſeepju"** leetoſchanas.
Weens weenigs iſmehginajums katru pamudinàs paſtahwigi leetot ſchos teizamos lihdſeklus.
Ihſti tikai ar iſgudrotaja paraſtu: **Dr. Hartmann, Wien 3/1** un blakus ſtahwoſchu ſihmejumu uſ katra gabala.
Dabujami wiſàs drogu- un parfimeriju pahrdotawàs.

Kroitscha alus daritawa
Jelgawà, Eſera eelà № 25, telefons 217,
predahwà **labi nogulejuſchu alu:** **Pilſenes, Märzena, Münchenes** un **Baireeſcha,**
kà ari **beſalkohola dſehreenus:** **augtu limonadi, augtu uhdeni, augtu brauſes, ſeltera** un **ſoda uhdenus**
weſelàs un puſpudelês.
Ledu daſchadà daudſumà.
Wiſas apſtellejumus peeſuhta klaht.

Peepraſeet
„Orangenfeuer",
iſgatawotu no **ſwaigas apfelſinu Jſulas** (paſterisets, Jkadehl nekad nebojajas). Scholaiku pilnigako atſpirdſinaſchanàs un galda dſehreenu peedahwà
Wiſur dabujams.
E. Arnala dehli.

Jelgawas Laukſaimn. Beedribas Krahſchanas-Aiſdoſch. Sabeedriba.
Jelgawà, Katoku eelà № 44, telefons 62.
Sabeedribas bilanze 31. maijà 1911. gadà 4,513,877 rbl. 70 kap.
(Sabeedribas droſchiba: Sabeedribas kaſê atrodoſchais droſchibas kapitals 258,167 rbl. 63 kap. un 2063 beedru garantija).

Sabeedribas bilanze bija:

1910. g. 31. dez.	3,846,207 r.	74 k.
1909. „ „ „	3,012,856 „	54 „
1908. „ „ „	2,482,671 „	46 „
1907. „ „ „	1,946,968 „	24 „
1906. „ „ „	1,443,094 „	42 „
1905. „ „ „	999,767 „	74 „
1904. „ „ „	837,356 „	67 „
1903. „ „ „	645,640 „	01 „
1902. „ „ „	413,771 „	76 „
1901. „ „ „	230,608 „	68 „
1900. „ „ „	109,560 „	77 „

Sabeedribas kantors atwehrts darbdeenàs no p. 10—2.
Sabeedriba maksà par **noguldijumeem** 3—6% un **nem** par **aiſdewumeem** 5—8%.
Peepraſijumus pehz aiſdewumeem iſpreeſch pirmdeenàs un zeturtdeenàs.
Noguldijumus war eeſuhtit pa paſtu waj zaur rentejam un walſts bankas nodaàam uſ Sabeedribas tekoſcha rehkina Jelgawas rentejà (№ 63659).
Noguldijumus un noguldijumu prozentes iſmakſajot — kas uſ wehleſchanos ari pa paſtu iſſuhta.
Walde: agr. **J. Biſſeneeks,** agr. **J. Braſda** un **D. Kahnbergs.**

Pahrdos wairakſoliſchanà
Sorgenfreijà 28. junijà pulkſten 10 no rihta Oſolmuiſchas, Straumes, Leelupes un meſcha
pławas.

Sobu ahrſteſchanas kabinets
M. Kopelewitza
Jelgawà, Skrihweru eelà № 2.
Runas ſtundas no 9—1 un no 3—6.
Speziialitate: Selta ſobu kroni un mahkſligi ſobi bez platem.
Wiſus darbus iſdaru uſ garantiju.

Dimanta ſtikla greeſchamos
par loti **lehtàm zenam** peedahwà **J. G. Scheftela** dimanta fabrika. Adreſe: Я. Г. Шефтель, Варшава, Граничная 16, кв. 4.

Elektro-teatris
„REKORD"
Jelgawas Latweeſchu Beedribas namà.
Programa
27., 28. un 29. junijà 1911. g.
I.
Abrama upuris. (Skati iſ bibeles).
II.
a) **Pathê ſchurnals.**
b) **Onkula Sawa teſtaments.** (Humoriſtiſks).
III
Dehl behrna laimes. (Drama).
IV.
a) **Malajeeſchu ikdeenifchkà nodarboſchanàs.** Pehz dabas.
b) **Glupiſchkins paſaudejis kneepadatu.** (Humoriſtiſks)
Iſrahdes buhs: no pulkſt. 6—11 wakarà.
Eeejas maksa no 10—35 kap.
Techniſku pahrlabojumu dehl. kinematografs buhs wiſu julija mehneſi **fleygts.** Iſrahdes ſahkſees 1. auguſtà.

A. R.
Bogdanowa
tabakas fabrik. noliktawa
Jelgawà, Katoku eelà № 12, eewehlê wiſlabakàs papiroſu tſchaulites (hilſes) iſ paſcha auto-mech. fabrikas
„Sankt Gotthard",
ſtarp tàm: **koka kaſtitês par 250 gab., kà ari Berlines 100 gab.** ar labu mundſtiki katrê kaſtitê un „Zarskija" ar glihtu walſts ehrgli.
Smarſchiga tabaka: Halis 1/4 **№ 46** kap., 1/8 **№ 23** kap. **Maikapara** ſpezialtabaka: **Gweſda № 40, № 30 un № 10** nepahrſpehſama labuma. **Papiroſi:** wiſas wairak peepraſitas ſortes par lehtàm zenàm.
NB. Atkalpahrdewejeem wiſlabakà eepirkſchanas weeta.
Tabaka III. ſorte jau no 72 kap. mahzina un **zigaru** no 1 r. 80 k. uz 1000 ſahkot.